

Stichting DUPAN
Bronland 12-D
Campus Universiteit Wageningen

Postbus 249
6700 AE Wageningen
info@dupan.nl

Verschijnt 4 x per jaar
Jaargang 13

Op 1 juni 2010 sloegen de verenigingen van de palingkwekers, -handelaren en -vissers de handen ineen om de paling in Nederland te helpen. Zij richtten de Stichting DUPAN op. In datzelfde jaar ontstond het Duurzaam Paling Fonds, in 2017 opgevolgd door het Europese Eel Stewardship Fund. DUPAN hanteerde van meet af aan het motto: samenwerken aan een duurzame palingsector. Daarover berichten we graag in het DUPAN-Journaal.

www.dupan.nl

EU-parlementariër Bert-Jan Ruissen (voorgrond) en zijn beleidsadviseur Walter Jordaan zetten pootaal uit in het Gooimeer.

Uitzet pootaal in kader Nederlands Aalherstelplan

In onder andere de Zuidelijke Randmeren en het Zwartemeer zijn op 26 mei ruim 250.000 pootaaltjes uitgezet. Beroepsvissers zetten de piepkleine palinkjes uit om deze wateren te herbevolken en de palingstand, die afgelopen decennia te laag was, te vergroten. Europarlementariër en rapporteur voor paling Bert-Jan Ruissen, zag toe op de uitzet van de honderdduizenden palinkjes.

De jonge palingen die werden uitgezet, zijn begin dit jaar als glasaaltjes opgevangen in de riviermondingen van

Frankrijk. De piepkleine 0,3 gram wegende palinkjes waren sindsdien in een Nederlandse kwekerij in quarantaine om groter te worden en aan te sterken. De palinkjes wegen nu tussen de 3 en 7 gram en worden pootalen genoemd. In totaal zijn er zo'n 250.000 van deze pootalen uitgezet.

Europarlementslid Bert-Jan Ruissen (SGP), rapporteur voor de palingstand in de EU, was bij de actie. Hij steunt het herstel van de palingstand door het uitzetten van jonge paling. "Uitzetten van jonge paling is lovenswaardig. Een mooie bijdrage aan de groei van deze bijzondere

vissoort. Met dit soort maatregelen zorgen we er bovendien voor dat duurzame palingvisserij mogelijk blijft” aldus Bert-Jan Ruissen.

Waarom er jonge paling wordt uitgezet

Paling kent een bijzondere levenscyclus. Palinglarven worden geboren in de Sargassozee (Bermudadriehoek). Na een reis van 6.000 km komen ze als glasaal aan bij de Europese kusten om op te groeien in de binnenwateren. Maar de kusten zijn ondoordringbaar voor de jonge palingen. Daarom wordt een deel van de glasaal die zich in Frankrijk aan de kust massaal ophoopt, elders in Europa uitgezet. Vanaf maart van dit jaar zijn er op verschillende plaatsen in Nederland jonge palingen uitgezet in door de overheid geselecteerde, voor herbevolking geschikte gebieden. Wanneer de jongen tot volwassen palingen (schieralen) zijn uitgegroeid, kunnen ze vanuit de uitzetgebieden vrijuit naar de Atlantische Oceaan zwemmen om in de Sargassozee voor nageslacht te zorgen. De uitzet is onderdeel van het Nederlandse en Europese Aalbeheer en vindt plaats sinds 2010. Vanaf 2011 neemt de hoeveelheid jonge paling aan de Europese kusten weer toe (ICES-rapport 2021), na decennia van achteruitgang. Mer informatie: <https://dupan.nl/we-zetten-weer-miljoenen-palingen-uit-dit-jaar-hoe-nuttig-is-dat-eigenlijk/>

Verantwoording

Deze uitzet wordt mede mogelijk gemaakt door het Ministerie van LNV. Voor de aankoop van glas- en pootaal is steun verleend vanuit het Europees Maritiem, Visserij en Aquacultuur Fonds (EMVAF). Het doel is om zodoende de uittrek van schieraal te verhogen, in lijn met de doelstellingen uit de Europese Aalverordening en de nationale implementatie daarvan via het Aal Beheer Plan.

Europese Unie,
Europees Fonds
voor Maritieme zaken
en Visserij

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Het project wordt medegefinancierd door het Eel Stewardship Fund (ESF®) en gecoördineerd door Stichting DUPAN.

Arrestaties Spanje en Frankrijk illegale palinghandel

In verschillende Spaanse en Franse steden hebben autoriteiten in mei in totaal 27 arrestaties verricht in de strijd tegen illegale export van paling naar Azië. Er werden 1,5 ton levende en enkele tonnen ingevroren palingen in beslag genomen. Daarnaast werd beslag gelegd op activa ter waarde van meer dan 2 miljoen euro.

De politieoperatie werd uitgevoerd door de Guardia Civil in samenwerking met de Franse Nationale Gendarmerie en gecoördineerd door Europol en het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF). Er zijn een dertigtal gelijktijdige invallen gedaan in Spanje en Frankrijk, en enkele in België en Polen. Hiermee is een internationale criminele organisatie ontmanteld, met een complete illegale aanvoer- en distributieketen voor paling. Deze organisatie verduisterde glasaal uit het legale circuit en leverde deze aan Chinese eigenaren van illegale kwekerijen in de regio's Parijs en Antwerpen. Van daaruit organiseerden ze reizen voor smokkelaars die de paling in hun bagage naar Azië vervoerden.

Paling is een beschermde soort en is opgenomen in op de CITES-lijst Appendix II, wat betekent dat de handel binnen de EU is onderworpen aan vangstquota, en waarbij de uitvoer ervan buiten de EU verboden is. In een aantal Aziatische landen is paling echter zeer gewild, waarvoor handelaren tot 5.000 euro per kilo betalen. Reden waarom criminele groepen en organisaties zich op de illegale export storten. In de afgelopen jaren verdween er zo tot wel 100 ton glasaal naar Azië, terwijl legale markt voor Europa rond de 13 ton bedraagt (3% van het geschatte totaal jaarlijkse glasaal-aankomst van 440 ton).

In Nederland werkt meer dan 90% van de palingkweek en -handel met SEG-gecertificeerde paling. De afkomst uit verantwoorde, legale bron is daarmee gegarandeerd.

Oplossing voor schade aan palingstand bij pompen in IJmuiden

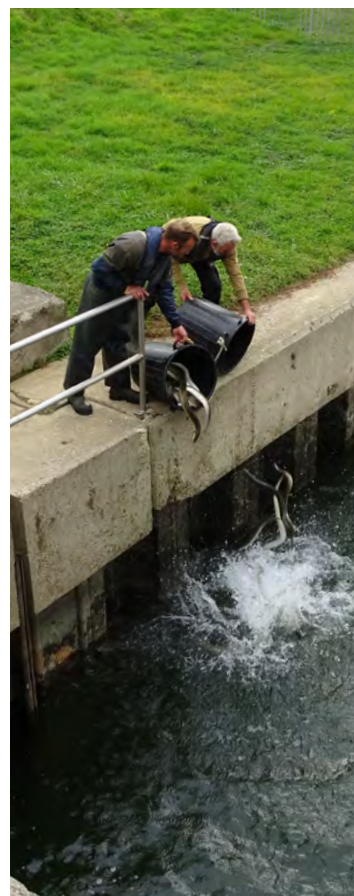
In IJmuiden staat het grootste gemaal van Europa. Op deze plek zorgt Rijkswaterstaat er met zes megapompen en zeven grote spuijokers voor dat overtollig water uit het Noordzeekanaal en Amsterdam-Rijnkanaal en aanliggende polders wordt afgevoerd naar de Noordzee. Daarmee blijft het water op het juiste peil en houden we droge voeten. In april 2020 ging een van de zes pompen bij gemaal IJmuiden kapot. Rijkswaterstaat moest snel schakelen om wateroverlast te voorkomen. Met tijdelijke maatregelen werd de capaciteit van de pomp opgevangen en een andere pomp gerepareerd, totdat deze weer in gebruik konden worden genomen. Om de kwetsbaarheid van het gemaal te verminderen en een betrouwbare waterafvoer te garanderen is met spoed een nieuwe pomp besteld, die begin 2024 in de plaats komt van een van de oudere pompen. De pomp die wordt vervangen zal dan als reservepomp dienen. De nieuwe pomp is helaas niet visveilig. Omdat geen tijd was voor een uitvoerig inkoop- en ontwerptraject, betreft het een 1-op-1 kopie van een van de bestaande pompen, die ook niet visveilig zijn. In de nabije toekomst komen echter ook nog drie andere pompen aan vervanging toe. Daarom wordt nu door RWS onderzocht of en hoe de barrières voor migrerende vissen bij het gemaal kunnen worden beperkt. Overigens wordt middels sluisbeheer al veel gedaan, door zoveel als mogelijk onder vrij verval te spuien. Bovendien

gaat het merendeel van de schieraal niet door het gemaal, maar kiest voor een route door de schutsluizen die, onder invloed van het dichtheidsverschil tussen zeewater en kanaalwater, een volledige wisseling van de kolkinhoud kennen tijdens een schutting. De afronding van de planfase is voorzien in 2026.

Het gaat dus nog wel een behoorlijk aantal jaren duren voordat het grootste gemaal van Europa, waar jaarlijks flinke hoeveelheden schieralen doorheen trekken, en waardoor er vermoedelijk zo'n 10.000 dieren sterven, visveilig wordt. Stichting DUPAN gaat met RWS in overleg via het Landelijk Coördinatiepunt PODD over een tijdelijke oplossing, door de trekkende schieralen voor het gemaal op te vangen en in de Buitenhaven veilig en onbeschadigd weer uit te zetten.

PODD is bewezen effectief

Het PODD-programma richt zich op belangrijke migratieknelpunten. Dit zijn locaties waar grote aantallen schieralen gedood worden of zodanige beschadigingen oplopen, dat ze de paaigronden in de Sargassozee niet meer kunnen bereiken. In een PODD-project worden trekkende schieralen bij een migratieknelpunt opgevangen en erachter veilig en onbeschadigd weer vrij gelaten. Zodoende kunnen schieralen in het trekseizoen

onbelemmerd naar zee trekken om de overtocht naar de Sargassozee (kust van Mexico/ Bermuda-driehoek) aan te gaan en daar uiteindelijk te paaien en per vrouwtjespaling voor miljoenen nakomelingen te zorgen.

In een afgesloten gebied is PODD 100% effectief, omdat geen schieraal uit dat gebied de Sargassozee zonder hulp ooit zou bereiken. In polders zonder visvriendelijke pompen waar een aanzienlijk deel van de passerende schieraal wordt beschadigd, is PODD meestal voor 50% effectief. Zonder maatregelen is de sterfte van schieraal bij een stuwcomplex met een WKC 26%. Door Rijkswaterstaat is een doelstelling geformuleerd voor schieraalmigratie: in de verstuwde delen van de grote rivieren mag niet meer dan 10% van de trekkende schieraal sterven, dat is dus cumulatief voor alle opeenvolgende barrières. De afgelopen jaren hebben onderzoekers voor Vattenfall en RWE dan ook uitgebreid gekeken hoe schieralen stuwten in de rivier passeren en hoe met aangepast beheer en PODD de sterfte tot onder de 10% kan worden gebracht. In 2022 werd bij Maurik ongeveer 79% van het aanbod van schieraal door middel van PODD onbeschadigd voorbij het stuwcomplex geholpen. Met een geschat aanbod van ongeveer 9.000 kilo schieraal, is er dan ongeveer 2.000 kilo schieraal door deze WKC gegaan. Daarvan zijn er ongeveer 300 kilo zodanig beschadigd, dat ze niet meer verder konden. Daarmee is de sterfte op die plek ruim onder de 5% en is PODD bewezen effectief op belangrijke migratieroutes als deze.

Mogelijk kan PODD bij IJmuiden een effectieve tijdelijke maatregel zijn. In de komende periode wil het Landelijk Coördinatiepunt PODD samen met RWS onderzoeken op welke manier PODD kan worden ingezet, tot het moment dat het pompencomplex voldoende visveilig is gemaakt.

Rapport WUR Inventarisatie knelpunten
voor schieraalmigratie in Nederland

Landelijk Coördinatiepunt Paling Over De Dijk van start

In mei van dit jaar is een programma gestart om het inmiddels behoorlijke aantal Paling Over De Dijk-projecten via een vast coördinatiepunt te laten verlopen. De projecten zijn op veel plaatsen een succes en DUPAN krijgt regelmatig verzoeken om haar expertise in te brengen bij initiatieven op andere locaties voor het veilig langs barrières helpen van schieralen. Sinds 2012, toen op initiatief van DUPAN het PODD-programma startte, deed de projectorganisatie veel ervaring op met projecten op verschillende locaties. Van het inrichten van een effectieve schieraalvisserij en de aanvraag van de benodigde vergunningen en verkrijging van financieringen, tot en met een 100% onafhankelijke controle, schriftelijke verantwoording en

administratieve afhandeling: de opgedane ervaring is goed inzetbaar bij nieuwe locaties waar Paling Over De Dijk kan worden uitgevoerd.

Onder de noemer “**Landelijk Coördinatiepunt PODD**” of “**LC-PODD**” werken biologen en projectmedewerkers van DUPAN en ATKB samen aan het inrichten en uitvoeren van PODD-projecten. Zodoende hoopt DUPAN het aantal PODD-projecten in Nederland snel uit te kunnen bereiden en een steeds grotere bijdrage te leveren aan de uitbreiding van zoveel mogelijk schieralen naar zee.

Voor meer informatie: njeronimus@dupan.nl

Pauline Jéhannet presenteerde de resultaten van 4 jaar onderzoek bij EELRIC op een internationaal congres over visreproductie op Kreta.

Eel-support vanuit 22 landen

Pauline Jéhannet is bezig aan de laatste loodjes van haar PhD thesis dat het experimentele werk beschrijft dat ze de afgelopen vier jaar binnen het EELRIC heeft gedaan. 4 oktober zal ze promoveren op het onderwerp 'How to make good eel larvae'.

Elke week worden bij EELRIC larven geproduceerd van drie verschillende vrouwtjes. In het laatste experiment zelfs van 82% van de vrouwtjes waarmee het experiment werd begonnen! De kwaliteit van die larven is echter variabel en vaak matig zodat niet elke batch larven levert die normaal ontwikkelen en het voedingsstadium bereiken. Om de kwaliteit te verbeteren heeft Pauline meegewerkt aan het verbeteren van het reproductieprotocol en de hatchery condities. Zo zijn er voor de eerste keer larven geproduceerd met paling-specifieke hormonen. Ook werd gevonden dat larven te maken hebben met infecties die we door gebruik van antibiotica kunnen terugdringen zodat zowel de sterfte als het aantal misvormingen een stuk minder worden. Pauline heeft alle misvormingen in kaart gebracht en door

de oorzaken te achterhalen kunnen we larven gaan produceren die beter groeien, eten en overleven. Ondertussen wordt door Fleuren & Nooijen volop verder gebouwd aan de nieuwe hatchery-nursery zodat deze geschikt wordt voor voerexperimenten met larven. Op de aanstaande NeVeVi ALV hopen we al wat te kunnen laten zien van de realisatie. Tot slot kwam vorige week het goede nieuws binnen dat de Europese netwerkactie EELSUPPORT is goedgekeurd! Het voorstel was ingediend door EELRIC met 26 mede-aanvragers uit 22 landen om gezamenlijk tot verbeteringen te komen voor de vermeerdering van paling. De goedkeuring betekent Europese financiering voor de aankomende vier jaar voor het organiseren van jaarlijkse bijeenkomsten, workshops, trainingen en uitwisseling van onderzoekers. Samen bereiken we meer en gaan we sneller!

Record aantallen jonge paling in Kampen en Zwartewaterland

In de gemeenten Kampen en Zwartewaterland zijn op 13 mei 62.500 jonge palingen uitgezet in de IJssel, de Goot, het Ganzendiep en het Zwartewater. Peurvereniging KIJG organiseerde dit natuurproject voor de veertiende keer, in samenwerking met De Stadserven Kampereiland e.o., de gemeenten Kampen en Zwartewaterland en Stichting DUPAN. Qua aantal vestigde KIJG een record; nooit eerder werden er door hen zoveel jonge palingen uitgezet.

Zij dragen daarmee geheel vrijwillige basis bij aan het herstel van de palingstand in Nederland. Burgemeester Eddy Bilder van Zwartewaterland en wethouder Bas Wonink van Kampen, hielpen bij het uitzetten van de jonge palingen. Gemeenten, provincie en De Stadserven, staan achter deze vorm van natuurbeheer die bijdraagt aan de natuur, maar ook aan de instandhouding van een mooie culturele traditie. De uitzetdag van peurvereniging KIJG werd

dit jaar voor de veertiende keer georganiseerd. De peurvereniging bracht via haar leden geld bijeen voor de aankoop van de jonge visjes. Dit jaar werd twee keer zoveel geld ingezameld dan in andere jaren, vanwege het 50-jarige bestaan van de peurvereniging. De Stichting DUPAN heeft via het Eel Stewardship Fund® het totale bedrag nog eens verdubbeld tot 10.000 euro. KIJG en DUPAN dragen duurzaamheid hoog in het vaandel. De hoeveelheid paling die KIJG uitzet, is dan ook vele malen groter dan er door de 40 actieve leden van de peurvereniging op jaarbasis wordt gevangen.

De paling kan vanuit het uitzetgebied – als ze eenmaal volwassen is - naar het IJsselmeer zwemmen en van daaruit, naar zee op weg naar de paaigronden in de Sargassozee. Zo zal een deel van de uitgezette paling zeker zorgen voor nieuwe jonge paling in Europa.

Van links naar rechts op de foto: Burg. Eddy Bilder, wethouder Bas Wonink en leden van peurvereniging KIJG zetten teilen vol jonge palinkjes uit in het water bij Kampen. Albert-Jan Maat (staand) van Stichting DUPAN (en tevens voorzitter van binnenvisserijvereniging NetVISwerk) kijkt toe.